

Департман за социологију, на електронској седници одржаној дана 21. јануара 2021. године, донео је

О Д Л У К У

Проф. др Љубиша Митровић, емеритус Филозофског факултета у Нишу, *предлаже се* за дописног члана Српске академије наука и уметности.

Образложење

2.1.1. Проф. др Љубиша Митровић (1943) дипломирао је на студијској групи Социологија на Филозофском факултету Универзитета у Београду 1970. године. Магистрирао је на Факултету политичких наука у Београду 1975. године (на смеру Социологија политике), а докторирао 1977. на Филозофском факултету у Нишу, на групи Социологија. Професор Митровић је два пута (1980. и 1985. године) био на студијском боравку у Француској, на Високој школи социјалних наука у Паризу (у Међународном центру за социологију развоја и социолошка истраживања партиципације, радничке контроле и самоуправљања).

За асистента на предмету Социологија изабран је 1971. године на Филозофском факултету у Нишу, на Студијској групи социологија, на основу реферата који су потписали: проф. др Илија Станојчић (Факултет политичких наука, Београд), проф. др Милош Илић (Филолошки факултет, Београд) и проф. др Данило Ж. Марковић (Економски факултет, Ниш). Потом је кандидат прошао редовну процедуру избора у сва универзитетска звања, да би 1987. године био изабран у звање редовни професор на предмету Социологија самоуправљања, а 1989. године за редовног професора на предмету Општа социологија, на основу реферата који су потписали: академик Радомир Лукић (Правни факултет, Београд), проф. Михајло Поповић (Филозофски факултет, Београд) и проф. др Петар Козић (Факултет организационих наука, Београд). На Филозофском факултету у Нишу професор Митровић је радио (изводећи наставу на основним, последипломским и докторским студијама) континуирано 40 година до одласка у пензију 1. октобра 2011. године.

Под менторством проф. Митровића урађено је и одбрањено 8 докторских дисертација, 9 магистарских теза; био члан комисије за оцену и одбрану 10 докторских дисертација и 13 магистарских теза.

Поред рада на Филозофском факултету у Нишу, професор Митровић је предавао Општу социологију и друге социолошке дисциплине на основним и магистарским студијама на бројним другим факултетима у земљи: Универзитету у Нишу (Економски, Електронски, Грађевински, Технолошки, Учитељски факултет, Факултет спорта и физичке културе), на Универзитету у Београду (Географски факултет – ПМФ), Универзитету у Приштини и Косовској Митровици (Филолошки и Филозофски факултет).

Као гостујући професор по позиву, изводио је наставу у иностранству: у Бугарској (Филозофски факултет, Велико Трново; Колеџ за туризам, Благоевград), у Грчкој (Светска универзитетска академија у Патри), у Москви (Московски државни универзитет за међународне односе). Био је биран за професора по позиву на Светској универзитетској академији „Платон“ (Грчка, Патра 2001) и на Међународној славенској академији науке, уметности и културе (Москва, 2010).

Професор Митровић је 13. фебруара 2012. године од стране Сената Универзитета у Нишу изабран за првог професора емеритуса овог универзитета. Такође, 2. октобра 2013. године од стране Интернационалног библиографског центра – Кембриџ (Енглеска), изабран је за Honorari doctorate ef lettres; 16. новембра 2013. године изабран је за редовног члана – академика Академије духовних посвећеника Ф. М. Достојевски (Москва); 16. маја 2014. године изабран је за почасног професора Филозофског факултета Великотрновског универзитета „СВ Кирил и Методије“ у Бугарској; 5. децембра 2014. године, такође, изабран за почасног професора универзитета „СВ Климент Охридски“, Битољ, Македонија.

Професор Митровић је био оснивач и први управник Института за друштвена истраживања Филозофског факултета у Нишу. Од 1986. године до данас био је руководилац седам великих истраживачких пројеката које је реализовао Институт (Центар) за социолошка истраживања Филозофског факултета у Нишу, а које су финасирала савезно и републичко министарство за науку (1. *Регионална хетерогеност промена друштвене структуре у Србији* (1986–1990); 2. *Радни морал, апсентизам и социјални конфликти у привреди региона Ниш* (1986–1990); 3. *Регионална културна сарадња на Балкану (14Т07)* (1995–2000); 4. *Културни и етнички односи на Балкану – могућности регионалне и европске интеграције (1310)* (2002–2005); 5. *Култура мира, идентитети и међуетнички односи у Србији и на Балкану у процесу евроинтеграције (149014Д)* (2006–2010); 6. *Традиција, модернизација и национални идентитет у Србији и на Балкану у процесу европских интеграција (179074)* (2011–2019). У оквиру ових циклуса одржано је преко 30 научних скупова и објављено 50 зборника радова.

Такође, професор Митровић у Центру за научна истраживања САНУ Универзитета у Нишу (у међувремену, поменути Центар прерастао је у Огранак САНУ у Нишу) води пројекат *Становништво југоисточне Србије: демографска репродукција и социо-културна динамика* (2011–). На овом пројекту одржано је седам научних скупова, два округла стола и објављена су четири зборника радова.

Професор Митровић био је иницијатор међународне и регионалне сарадње у области научних истраживања. У том смислу професор је био иницијатор сарадње са бројним институцијама у земљи и иностранству, а посебно са Институтом за социологију РАН, Институтом за социологију БАН и Институтом за социологију Филозофског факултета у Скопљу. Такву активност професор и даље развија у Центру за научна истраживања САНУ Универзитета у Нишу, радећи на елаборацији новог пројекта међународне сарадње у области регионалног развоја о проблемима пограничних општина на тремеђи Србије, Македоније и Бугарске.

Као угледан научни радник, био је дугогодишњи шеф Катедре за Општу социологију студијске групе за Социологију; биран је два пута за декана Филозофског факултета (1983–1987) и проректора за наставу Универзитета у Нишу (1987–1989).

У својој професионалној каријери (у настави, научно-истраживачком раду, руководећим функцијама на Факултету и Универзитету) професор Митровић је професионално обављао своје функције поштујући прописе и професионалну етику.

Биран је три пута за посланика Скупштине Србије (1969–1974; 1988–1990; 1990–1992). Био је члан Републичког комитета за образовање и председник Скупштине Међуопштинске регионалне заједница Ниш.

2.1.2. Проф. Митровић је до сада објавио више од 600 библиографских јединица (49 књига-уџбеника, студија/монографија, а на страном језику 66 – од тога књига: 7); из области: општа социологија и социолошке теорије; социологија друштвеног развоја (са нагласком на регионални развој Балкана); социологија транзиције и глобализације; трансдисциплинарне студије из мондологије, социологије и гекултуре развоја Балкана, културних идентитета и културе мира. Радови су му објављивани на српском, руском, немачком, француском, енглеском, бугарском и македонском језику.

Радови професора Митровића цитирани су у домаћим и научним часописима преко 450 пута (уџбеницима, монографијама, зборницима, часописима), а после избора у звање професора емеритуса 232 пута. О научној компетентности сведоче библиографске јединице објављене у иностранству (на енглеском 4 књиге и 29 чланака; на руском: 13 чланака; на бугарском: 9 чланака и 2 књиге; на француском 1 чланак и 1 књига; на македонском: 3 чланка; на немачком: 2 чланка).

Радови професора Митровића су од стране Одбора за друштвене науке вредноване увек са А1, а преко 100 његових библиографских јединица налази се у највишој категорији, што говори о његовој научној компетентности.

2.1.3. У листи најзначајнијих резултата професора Митровића могу се убројати његове монографије („Социологија и савременост“ (1984); „Социјална динамика – основи теорије друштвеног развоја“ (1985); „Увод у социологију“ (1986); „Социологија развоја“ (1992); „Савремено друштво – стратегије развоја и актери“ (1996); Социологија (1997); „Друштвене промене и актери – социолошки огледи и расправе о савременој левици“ (1999); „New World Order and the Balkans“ (2000); „Балкан – граница и мост међу народима (2000); „The Balkans – The Border as well as the Bridge Among the Cultures and People“ (2001); „La globalization et les acteurs“ (2001); „Globalization and the Balkans“ (2002); „Савремени Балкан у кључу социологије друштвених промена“ (2003); „Пут у завизно друштво“ (2004);

„Балкан у вртлогу транзиције“ (2006); „Геокултура развоја Балкана, идентитети и култура мира (2008); „Творци нових парадигми у социологији“ (2008); „Makers of new paradigms in sociology“ (2009); „Преходът към периферен капитализъм“ (2010); „Геокултура развоја Балкана и савремена социологија“ (2011); „Универзитет и друштвене промене“ (2012); „Увод у студије глобализације“ (2013); „Геополитичка транзиција Балкана (2014); *Под лупом социолога* (2015); *Ослобађање Прометеја – левица и посткапиталистичка алтернатива* (2016); *У раљама транзиције: између суноврата и алтернативе (пледоаје за транзицију транзиције и алтернативно друштво)* (2017) и *Социолошке маргиналије на савремене теме* (2019).

2.1.4. Допринос проф. др Љубише Митровића савременој социолошкој науци огледа се у томе:

1. што је, у својим радовима (посебно у уџбеницима „Социологија“ и „Општа социологија“) дао продубљену дефиницију предмета социологије као комплексне, критичке теоријско-емпиријске науке о друштву која изучава опште и посебне законитости начина производње друштвеног живота, друштвене структуре и динамике, као и могућности и путеве хуманизације друштвених односа и еманципације човека. Митровић је, у овом контексту, афирмисао значај акцијских истраживања у савременој социологији и прометејски позив социолога, као ангажованог истраживача, научника и хуманисте,

2. што се заложио за редефинисање предмета савремене социологије у духу проширивања граница њених истраживања на глобално светско друштво и примену теорије светско-системске анализе на савремене процесе и односе у свету,

3. што је, пледирајући за афирмацију интегрисане плуралистичке парадигме у нашој социологији, у њу увео бројне иновације, попут концепта интегралног друштвеног развоја и парадигме геокултуре развоја Балкана и покушаја изграђивања синтезе неомарксизма и геокултурне парадигме у савременој социологији,

4. што је међу првима у Србији утемељио постдипломске студије из социологије развоја и покренуо на Универзитету у Нишу балканске студије и емпиријска истраживања проблема регионалне сарадње и културе мира,

5. што је међу првима у академској заједници социолога у нас критички проблематизовао противречну праксу и појам транзиције (почетком 90-их година прошлог века), повезујући их са различитим стратегијама развоја и интересним оријентацијама актера, што је у својим социолошким истраживањима питање геополитике и геополитичке транзиције савременог Балкана, повезао ове процесе са доминантним неолибералним моделом транзиционих стратегија и асиметричним типом глобализације у свету/моноцентричним глобализмом,

6. што је у савременој социологији у Србији критички писао о глобализацији и различитим типовима њеног испољавања (у дистингвирању појмова: глобализација, глобалитет и глобализам, антиглобализација, антиглобализам и алтерглобализација),

7. што је у својим студијама указао на глобалне мегатрендове и њихове последице у савремености, на смену парадигми друштвених промена у правцу геоекономије и геокултуре, као и на својеврсно „укрснуће“ геополитике у савремености, услед кризе и неоконзервативне рестаурације, где се она изнова намеће, као наддетерминанта у прекомпоновању карте света од стране актера мегакапитала и њихових елита.

8. што је дао допринос изучавању савремених социолошких теорија, упознајући академску заједницу социолога у нас са најновијим теоријским струјањима у француској и руској социологији,

9. што је у академској пракси афирмисао потребу развијања праксе социолошког истраживања социологије, пледирајући за заснивање социологије социологије као посебне научне дисциплине,

10. што је дао значајан допринос трансдисциплинарном истраживању проблема развоја савременог Балкана (реализацијом већег броја научно-истраживачких пројеката којима је интензивно руководио у последњих 20 година),

11. што је у настави на последипломским и докторским студијама значајно утицао на оријентацију једног броја социолога да раде на истраживању националног научног наслеђа у социологији у Србији (под његовим менторством урађено је и одбрањено неколико магистарских радова и доктората на ту тему: Допринос Слободана Јовановића историјској социологији, Допринос Радомира Лукића развоју општих и посебних социологија, Социолошка истраживања Драгољуба Јовановића о селу и сељаштву, Допринос Тихомира Ђорђевића развоју етносоциологије у Србији),

12. што је као научник и руководилац бројних пројеката у чијем су фокусу питања глобалног и регионалног развоја, а посебно проблеми друштва у транзицији савременог Балкана, допринео ширењу и афирмацији регионалне сарадње. Посебно је био заслужан за развијање регионалне сарадње на Балкану у области научне и наставне активности. Под његовим руководством спроведена су три пројекта емпиријских истраживања на простору Србије, Бугарске и Македоније (2004, 2007, 2012) из области гекултуре Балкана, међуетничких односа, културне оријентације младе генерације и културе мира. Митровић је, такође, остварио плодну сарадњу са *International Research Foundation for Development (IRFD)*, Cambridge, USA, чији је члан међународног савета. Као резултат заједничког рада објављена је студија на енглеском „*The Balkans in Transition*“. Такође, Митровић је био кординатор групе истраживача социолога за Балкан, које је предводио на међународном скупу „Социјални форум 2000“ у организацији ОУН у Женеви (јун, 2000),

13. што је својим укупним доприносом, како у области општетеоријске социологије, тако и у области посебних социологија (социологија партиципације и самоуправљања, социологија развоја, социологија транзиције и глобализације, социологија регионалног развоја и гекултуре Балкана), допринео афирмацији не само теоријске универзитетске, већ и примењених социологија у Србији, ширећи интересовања социолога за нова научна и истраживачка поља.

2.1.5. Професор Митровић био је члан бројних професионалних удружења и њихових органа: Удружења социолога Југославије, Српског социолошког друштва, Удружења политиколога Србије, Југословенског удружења за истраживање религије, Балканске асоцијације за социологију села, Руске социолошке асоцијације, Руског филозофског друштва за научно проучавање религије, Међународног удружења конфликтолога (Русија), Међународне фондације за истраживање друштвеног развоја (IRFD, Кембриџ, САД). Професор Митровић је активно учествовао у раду професионалних удружења у земљи (посебно у оквиру Секције за социологију рада и социологију села). Такође, учествовао је и у активностима међународних удружења за социологију (учешће на Светском конгресу социолога – Упсала, Шведска 1979).

Био је члан редакција и савета бројних домаћих и страних часописа: *Социолошки преглед*, *Теме*, *Градина*, *Мост*, *Годишњак за социологију*, *Економика*, *Српска политичка мисао*, као и страних: *Међународна научна истраживања* (Москва), *Социолошки весник* (Институт за социологију Руске академије наука, Москва), *Економика и предузетништво* (Москва), *Балкан – XXI век* (Софија). Сада је глави и одговорни уредник регионалног часописа *Балканске синтезе*, које издаје Филозофски факултет у Нишу и директор Центра за балканске студије.

За свој професионални, научни и јавни рад, награђиван је највишим факултетским и универзитетским наградама. Добитник је Октобарске награде града Ниша (1987), награде Министарства за науку Републике Србије (2004), као и награде Српског социолошког друштва „Радомир Лукић“ за животно дело (за 2019. годину). Носилац је Ордена заслуга за народ.

2.1.6. Професор Љубиша Митровић је својим наставним и научним радом, учешћем у раду професионалних удружења и научној издавачкој делатности, као и радом на функцијама које је обављао на Департману за социологију, Центру за социолошка истраживања, Филозофском факултету и Универзитету у Нишу, значајно допринео утемељењу социологије као научне и наставне дисциплине у Нишу и Србији, развоју и угледу Филозофског факултета и Универзитета у Нишу, као и афирмацији наше науке и развоју регионалне сарадње у науци и култури на Балкану, што га препоручује за избор у звање дописног члана Српске академије наука и уметности.

Департман за социологију овај предлог упућује Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу на разматрање и одлучивање.

У Нишу, 22. јануара 2021.

УПРАВНИК ДЕПАРТМАНА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

Проф. др Бранислав Стевановић

